

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки

Кафедра професійної освіти та інноваційних технологій

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СПЕЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Освітня програма
«Спеціальна освіта»

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Спеціалізація 016.01 Логопедія

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри професійної освіти
та інноваційних технологій
Протокол № 1 від “26” серпня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Спеціальна педагогіка
Освітня програма	Спеціальна освіта
Спеціалізація (за наявності)	016.01 Логопедія
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Нормативна
Курс / семестр	2 / 3
Розподіл за видами занять та ами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 30 год. Практичні заняття – 16 год. Семінарські – 14 год. Самостійна робота – 180 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=190&id_cou=8130

2. Опис дисципліни

Мета: забезпечити спеціальнопедагогічну і професійну підготовку майбутнього фахівця у сфері інклюзії (логопеда), озброїти студентів ґрунтовними знаннями теоретичних основ сучасної спеціальної та інклюзивної педагогіки, сформуванню умінь і навички, необхідні для організації навчання і виховання учнів в умовах реформування освіти відповідно до Закону України «Про освіту».

Завдання:

- засвоєння ключових положень і проблематики сучасної спеціальної педагогіки;
- опанування теоретико-методологічними підходами до вивчення предмета, основними поняттями і категоріями спеціальної педагогіки;
- ознайомлення із методами науково-педагогічних досліджень і формування у студентів умінь користуватися цими методами у практичній діяльності;
- з'ясування змісту професійної діяльності асистента вчителя (вихователя, дитини), основ його педагогічної майстерності та педагогічної техніки;
- допомога студентові у набутті умінь теоретичного проектування та практичного конструювання освітнього процесу, спрямованого на розвиток особистості учнів та їх творчу самореалізацію;
- сприяння засвоєнню методів і форм організації навчального й виховного процесів у закладі середньої освіти;
- спонукання студентів до подальшої самоосвіти і самовиховання, розвитку особистісних якостей майбутнього педагога, відповідального ставлення до виконання професійних обов'язків; формування потреби постійно займатися самонавчанням і самовдосконаленням.

У результаті вивчення курсу студенти повинні знати:

- найважливіші законодавчо-нормативні освітні документи;
- основні поняття і категорії спеціальної педагогіки;
- провідні концепції виховання і навчання дітей з ООП;
- основні методи науково-педагогічного дослідження;
- вікові та індивідуальні особливості розвитку особистості (дітей з ООП);
- сутнісні характеристики (тезаурус) спеціальної педагогіки;
- закономірності, принципи, методи, форми і засоби навчання та виховання учнівської молоді з ООП;
- особливості організації та проведення навчально-виховної роботи у закладах середньої освіти відповідно до положень нормативно-правової бази національної системи освіти і сучасної педагогічної науки;

уміти:

- усвідомлювати перспективні тенденції розвитку педагогічної науки, що ґрунтуються на кращих світових і національних педагогічних здобутках минулого та новітніх педагогічних ідеях сучасних науковців;
- визначати рівні і компоненти педагогічної майстерності та педагогічної техніки педагога;
- здійснювати навчально-виховну роботу з урахуванням сучасних вимог суспільства, основних педагогічних закономірностей і принципів;
- аналізувати, виділяти головне, порівнювати, класифікувати,

узагальнювати, робити самостійні висновки;

- визначати сутність процесів навчання і виховання;
- свідомо вибирати методи навчання з урахуванням конкретних умов, освітньої діяльності;
- планувати етапи і прогнозувати результати навчання і виховання дітей і солоді з ООП;
- застосовувати на практиці оптимально доцільні форми й методи навчання та виховання;
- аналізувати, оцінювати та коректувати освітній процес у класі, школі.

Компетентності:

- обізнаність із теоретичними основами педагогіки як науки, її історією, методологією, категоріальним апаратом, методами, формами, засобами освітньої діяльності;
- вміння трансформувати теоретичні знання у засоби розв'язання педагогічних задач;
- готовність використовувати педагогічні знання у майбутній педагогічній практиці та самостійній освітній діяльності;
- здатність оперувати методами, формами і засобами навчання та виховання учнів, які сприятимуть вирішенню педагогічних проблем;
- готовність до інноваційної діяльності, як умова формування професіоналізму майбутнього фахівця;

інформованість про шляхи і способи самостійного вдосконалення майбутнього педагога закладу середньої освіти
Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

Здатність працювати в команді. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)

Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти

3. Структура курсу

	Тема	Результати навчання	Завдання
	Тема 1-2. Загальні основи спеціальної педагогіки	<p>Спеціальна педагогіка як наука, її мета та завдання.</p> <p>Основні поняття та педагогічні категорії спеціальної педагогіки. Міжпредметні зв'язки спеціальної педагогіки. Основні принципи та методи спеціальної педагогіки. Основні поняття теми (розвиток, виховання, формування особистості).</p> <p>Сучасні концепції розвитку особистості. Закономірності розвитку особистості. Головні фактори формування та розвитку особистості: спадковість, середовище, виховання, діяльність. Вікова періодизація дітей і юнацтва. Поняття про акселерацію.</p>	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування
	Тема 2. Види, причини та класифікація порушень у розвитку людини.	<p>Поняття про порушення в розвитку людини та їх причини.</p> <p>Класифікація дітей з порушеннями в розвитку.</p> <p>Структура та закономірності порушеного розвитку.</p> <p>Рухові порушення та їх оцінка в структурі порушеного розвитку.</p>	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування.
	Тема 3. Теорія інклюзивного навчання	<p>Дидактика як загальна теорія інклюзивної освіти та навчання.</p> <p>Виникнення і розвиток інклюзивної освіти та навчання.</p> <p>Предмет і завдання дидактики інклюзивного навчання, її категорії.</p> <p>Особливості організації інклюзивного навчання у закладі загальної середньої освіти</p>	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування.
	Тема 4. Професійна діяльність учителя в умовах інклюзивного середовища	<p>Методологічна основа соціально-педагогічної діяльності як засобу інклюзивного навчання.</p> <p>Сутність соціально-педагогічної діяльності вчителя початкових класів.</p> <p>Закономірності, принципи, функції та напрями соціально-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі. Професійна компетентність вчителя початкових класів при виконанні</p>	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування.

		соціально-педагогічної діяльності в інклюзивному класі.	
	Тема 5. Загальні методи, форми і напрями виховання	Поняття про методи виховання. Класифікація методів виховання: а) методи формування свідомості особистості; б) методи організації діяльності і формування досвіду громадської поведінки; в) методи стимулювання діяльності і поведінки; г) методи контролю у вихованні. Поняття про форми виховання. Підходи до їх класифікації. Основні напрями виховання.	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування
	Тема 6. Психолого-педагогічна характеристика дітей з сенсорними порушеннями	Загальна характеристика дітей з порушенням слуху. Особливості психічного розвитку дітей з порушенням слуху. Причини порушення слухового аналізатора. Загальна характеристика дітей з порушенням зору. Особливості психічного розвитку дітей з порушенням зору Причини порушення зорового аналізатора.	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування
	Тема 7. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями інтелектуального розвитку	Поняття про затримку психічного розвитку та її класифікація. Загальна психолого-педагогічна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку. Організація та зміст корекційно-розвивального навчання дітей із затримкою психічного розвитку	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування.
	Тема 8. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ	Причини виникнення розумової відсталості. Ступені розумової відсталості. Особливості пізнавального розвитку при розумовій відсталості. Труднощі соціалізації дітей з розумовою відсталістю.	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування.

<p>Тема 9. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ</p>	<p>Види порушень опорно-рухового апарату. Загальна характеристика дітей з дитячими церебральними паралічами. Структура рухового дефекту при ДЦП. Зміст корекційної роботи при ДЦП.</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування.</p>
<p>Тема 10. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІТЕЙ З МОВЛЕНСВИМИ ПОРУШЕННЯМИ</p>	<p>Загальні уявлення про порушення мовлення та їх причини. Класифікація порушень мовлення. Основні види логопедичної допомоги дітям, які мають мовленнєві порушення</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування.</p>
<p>Тема 11. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ СПІЛКУВАННЯ ТА ПОВЕДІНКИ</p>	<p>Поняття про синдром раннього дитячого аутизму (РДА) та причини його виникнення. Клініко-психолого-педагогічна характеристика дітей з РДА. Загальна характеристика дітей з порушеннями поведінки. Основні синдроми відхилення в дітей і підлітків.</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування.</p>
<p>Тема 12. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІТЕЙ З КОМПЛЕКСНИМИ ПОРУШЕННЯМИ В РОЗВИТКУ</p>	<p>Поняття про складні порушення в розвитку. Класифікація дітей з комплексними (складними) порушеннями. Психолого-педагогічні основи розвитку та навчання осіб зі складним дефектом.</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування.</p>
<p>Тема 13. СИСТЕМА НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ (функціонуватиме – до 2026 р.)</p>	<p>Основні положення системи навчання та виховання дітей з обмеженими можливостями. Структура та форми спеціальної (корекційної) освіти. Типи закладів для дітей з порушеннями психофізичного розвитку (ПФР) Загальна характеристика принципів виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Особливості процесу навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування.</p>

Тема 14. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ СПЕЦІАЛЬНОЇ (КОРЕКЦІЙНОЇ) ОСВІТИ	Сучасна стратегія розвитку спеціальної (колекційної) освіти. Модель діяльності сучасного вчителя-дефектолога. Особливості професійної діяльності корекційного педагога в роботі із сім'ями, що виховують дітей з особливими освітніми потребами.	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування.
15. СТРУКТУРА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЦІЛІСНОГО ОСВІТНЬОГО ІНКЛЮЗИВНОГО ПРОЦЕСУ	Цілісний освітній процес інклюзивного навчання, його компоненти. Сутність, мета і завдання інклюзивного навчання. Підготовка вчителя до організації освітнього процесу в умовах інклюзивного середовища закладу освіти.	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
	10
Семінарське / практичні заняття	30
Самостійна робота	6
Індивідуальне завдання	4
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, комп'ютери, ІТ-технології
<p style="text-align: right;">Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закон України «Про вищу освіту» від 1.07.2014р. №1556 – VII. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2014. №37-38. 2. Закон України «Про загальну середню освіту» [651 – 14]. 3. Закон України «Про освіту» від 5.09.2017р. Київ: АЛЕРТА, 2018. 120с. 4. Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді: Наказ МОН України від 16.06.2015 р. № 641 та Заходи щодо її реалізації / [Інтернет-ресурс]. 5. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: схвалена Кабміном України 14.12.2016р. №988-Р. / [Інтернет-ресурс]. 	

6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року / [Інтернет-ресурс].
7. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти від 29.06.2006 р. / [Інтернет-ресурс].
8. Положення про загальноосвітній навчально-виховний заклад: Постанова Кабміну України від 27. 08. 2010 р. № 778 зі змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів № 28 від 22.01. 2014 р.
9. Васянович Г. Педагогічна етика: нач. метод. посіб. Львів:Норма, 2005. 344с.
10. Вишневецький О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: посіб. Дрогобич: Коло, 2003. 528 с.
11. Волкова Н. Педагогіка: навч. посіб. Н.Волкова. Київ:Академія, 2003. 576 с.
12. Загальна педагогіка та історія педагогіки: підруч. К.В. Аймедов та ін.[рек. МОН.] Київ:ВД «Слово», 2014.352с.
13. Зайченко І.В. Історія педагогіки: у 2 кн. Кн.1. Історія зарубіжної педагогіки. Київ: Видав. Дім «Слово». 2010. 624 с.
14. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2005. 343 с.
15. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підруч. Київ: Знання, 2007. 447 с.
16. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання: навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 415 с.
17. Педагогіка: навч. посіб. / З.Н. Курлянд та ін. Харків: Бурун Книга, 2009. 304 с.
18. Педагогічна майстерність: підруч. / за ред. І. А. Зязюна. Київ: СПО Богданова А. М., 2008. 376 с.
19. Педагогічна майстерність учителя: навч. посіб. / за ред. В. М. Гриньової, С. Т. Золотухіної. Харків: ОВС, 2016. 224 с.
20. Скільський Д. Історія зарубіжної педагогіки : посіб. Київ: «Смолоскип», 2011. 376с.
21. Фіцула М.М. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Академія, 2006. 542 с.
22. Хриков Є.М. Управління навчальним закладом: навч. посіб. Київ: Знання, 2006.365с.
23. Якса Н. В. Основи педагогічних знань: навч. посіб. Київ: Знання, 2007. 358 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра професійної освіти та інноваційних технологій м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57 каб. 104 тел. (0342) 54-12-35 https://kpoit.pnu.edu.ua kpoit@pnu.edu.ua
Викладач	Джус Оксана Володимирівна
Контактна інформація викладача	+380681045000 oksana.dzhus@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу базується на гуманістичній освітній парадигмі, суть якої полягає у повазі до особистості студента, у праві й можливості майбутнього фахівця самостійно обирати спосіб засвоєння навчального матеріалу, використовувати нові методи, прийоми і засоби педагогічної діяльності; на навчанні у співробітництві, тобто спільній із викладачем діяльності; на плюралізмі як важливій основі розвитку інтелектуальних здібностей студентів, розвитку їхнього критичного мислення. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Академічна доброчесність	<p>тримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» ➤ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». <ul style="list-style-type: none"> ➤ Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. ➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. ➤ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
опуски занять (відпрацювання)	<p>ливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. стор. 4.).</p> <p>айомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
ання завдання пізніше встановленого терміну	<p>виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 4-5.</p> <p>омитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування</p>

	<p>та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
одаткові бали	<p>ання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу.</p> <p>ж за рішенням кафедри професійної освіти та інноваційних технологій студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)</p>
мальна освіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>

Викладач

Джус О.В.